

4) Četrti je minister pravosodja. Njegova roka vlada vse sodne gosposke, in njegova dolžnost je skerbeti, da se deržavljanom vselej in povsod pravica skazuje. Pravdati se sicer ni dobro — pregovor pravi, da pravda je prazna havda, in Jezus sam nas opominja, pravnogibati se; ali včasih se vendar primeri, da ni mogoče drugač, kakor pravdo začeti ali tožiti hudodelca — in zato so sodnije potrebne. Sodnije so trojne: so kantonske sodnije, so nadsodnije, in v Beču je naj višja sodnija. Kdor misli, da nižja sodnija mu je krivico storila, mu je pot do višje sodnije odpert; kdor pa pri dveh sodnijah zgubi, mu drugega ne ostane, kakor udati se in sodbi tiho se podvreči.

Sodniki morajo priseči, da bodo sodili vselej po ostri pravici, da ne bodo gledali na veljavnost ljudi in tudi ne jemali daril.

5) Peti je minister vojaštva, kateri oskerbuje vse, kar zadeva vojaštvo in brodovje. Vojakov potrebuje vsaka deržava, nekaj da obvaruje notranji mir, nekaj da odbija zvonauje sovražne napade.

Vojaki so ali pešci ali konjiki ali topničarji. Pešcev naše cesarstvo ima 63 polkov (regimentov), ima zraven še 14 polkov graničarjev, 1 polk in 25 batalionov lovcev, in 20 batalionov granatnikov. Konjikov je 8 polkov oklepnikov, 8 polkov dragonarjev, 12 polkov ulanov in 12 polkov huzarjev. Topničarjev je 12 polkov. Verh teh je še mnogo voznikov in mnogo vojakov, ki so za mostove narejati, za ceste delati, za rove kopati, itd. — Polki pešcev imajo po 4 batalijona in 2 batalijona brambovcev; batalijon ima 6 čet ali kompanij; četa ima 50—100 mož, o vojski pa na pol več. Polki konjikov obstojé iz 6 ali 8 trum, truma ima 150—180 konjikov. Vojaki, ako vojske ni, se izslužijo v osmih letih; potem pa, ako so še čversti in zdravi, se vverstijo med brambovce. Vojaki, ki so v vojski dobro se obnašali, dobé častne svetinje, zlate, sreberne ali bronaste, in vsakdo jih v časti ima. Naše cesarstvo ima pa tudi mnogo vojskinih ladij, nekaj da brani bregove jadranskega morja pred sovražnimi napadi, nekaj, da varuje tergovske ladije pred morskimi tolovaji. — Zraven vojakov imamo tudi 19 polkov žandarmov, nekaj pešcov nekaj konjikov. Njih dolžnost je, skerbeti za notranji mir in red, slediti hudodelce in ustavljati se vsaki nerodnosti. Imajo lepo plačilo, pa tudi težavno službo.

6) Šesti je minister dnarstva, ktereга skerb je, da pobira deržavne dohodke in plačuje nje stroške. Naše cesarstvo ima lepe dohodke — blizo 250 milijonov goldinarjev; ima pa tudi stroškov obilno — samo obresti za deržavni dolg mora plačati leto na leto okoli 80 milijonov goldinarjev.

7) Sedmi je minister kupčijstva, ktereга dolžnost je, povzdigovati kupčijstvo na čedalej višjo stopnjo. On mora skerbeti za potrebne mostove, ceste, vodotoke in sploh za vse naprave, po katerih se kupčijstvo oživlja. Deržava, v kateri je kupčijstvo na slabih nogah, je revna na dnarjih in večidel na nizki stopnji dušne izobrazbe.

Na zadnje še to opomniti hočem, da število ministrov ni zmiraj enako; včasih jih je več, včasih manj. Odstopi kdo zmed njih, morajo drugi prevzeti njegove opravila.

Domače pripovedke.

1.

Rojenica, ki je stanovala verh Mladega verha, je hodila s srebernim žehtarom mlest Groseljrove krave, ki so se pasle ondot. Noben pastir si ni upal, ji tega braniti, ker kdo vé — — —! Zato pa, ker ji niso rekli pastirji nikoli žalibesede, je prinesla enkrat k Groseljni preje in je rekla: To imate v plačilo svoje gostoljubnosti; vijte jo, in nikoli vam ne bo potekla, ako ne boste nikoli rekli: „konec je potekel“ ali „konec sem najdel“. Raji recite: „nitka je potekla, in „nitko sem najdel.“ Če ne rečete tako, bo koj preje konec.

— Storili so po Rojeničnem svetu in obogateli so. Zmiraj so vili in vili, pa preje je bilo vedno še toliko kot od začetka. Pastir, ki je krave zvečer domú prignal, je mogel vsakokrat prejo viti do terde noči. Ker so pastirji navadno leni, se je tudi temu stožilo nekega večera in vès nejevoljin reče: „Da bi bilo že, vraga, saj enkrat te preje konec!“

In res še tisti večer jo je izvil.

2.

Bilo je še zgodaj pomladi mesca sušca. Snega je bilo še na debelo povsod po naših gorah. Pa vendar je klicala vsako jutro Rojenica iz verha Vancoveca k nam: „Kmet, bob sej! kmet bob sej!“ — „Zakaj, vraga, mi že veleva bob sejati, ko je še toliko snega!“ se čudi kmet, pa Rojenica je vedno le še klicala, naj kmet bob seje. — Kmetu se je to čudno zdelo in misli si: ona še ni nikoli kaj slabega svetovala, moram jo vendar ubogati. Gré tedaj in obseje njivo ravno čez sredo z bobom. Ko je obsejal bil, pride domú in pravi: „če tudi nič ne bo, ni veliko škode; pol mernika boba gori ali doli; mi saj ne bo mogla klubovati, da je nisem ubogal.“ Ko je skopnil sneg, obseje še ostali kos njive za verhom in za dnom z bobom. — Glejte čudo! kar boba je sejal pozneje, ni kar nič mogel rasti, in še to, kar ga je zrastle, so snedle mušice; kar ga je pa bil vsejal v sneg, je rastle, da nikoli tega; le stročja ni hotel nič delati. Ko je kmet vidil, da ne bo nič pridelal, si misli: zdaj so stebila še mlade, krave bom tedaj zapodil v bob, da ga bodo popasle; če čakam zorila, ne bo tu in tam nič. Kakor je sklenil, tako je storil. Pa joj, ko so jele krave stebila odgrizavati, so vidili, da ima na Rojenično povelje sejani bob zernje v sredi stebila, kakor da bi bilo celo steblo le en strok. — Hitro tedaj krave z njive!

Ko je bob dozorel, so poželi kravje ostanjke in vendar so še toliko namlatili, da še nikoli popred ne toliko iz tega prostora.

3.

Živel je svoje dni zal mladeneč v naših hribih, da mu ni bilo para daleč okrog. Vsako dekle bi ga bilo rado imelo, al on je bil merzel proti vsem. — Bivala je pa tudi tukaj tako lepa Rojenica, kakor ne vém ktera, in s to se je bil on soznanil. Vsaki ljubi večer je hodil v gojzd, da jo je vsaki dan vidil. Dolgo je to terpelo in mladeneč je jel prositi Rojenico, naj bi ga vzela za moža. Pa ona mu je odgovorila, da je ona drugačna stvar, kakor so ljudje, da se Rojenice z ljudmi le iz samega usmiljenja pečajo in da jim ni pripušeno v take zveze se z ljudmi obljubovati. On jo je pa vedno le prosil in prosil, pa vse ni nič pomagalo. Na zadnje ji vendar zmeči serce, da mu reče nekega večera: „Ker si tako nadležen, naj pa bo! Vzamem te za moža, toda proti temu, da mi oblubiš, da mi nikoli ničesa ne boš očital. Ko bi mi kdaj kaj očital, te bom zapustila pri tisti priči.“ Mladeneč vesel, da je dosegel, česar je želel, rad dovoli vse, kar je terjala Rojenica od njega.

Tri leta so hitro pretekle in obdaroval ju je bil Bog z dečkom in deklico. Pa mati je oboje otrok zadavila. Očetu je bilo to vendar preveč, zato reče ženi: „kaj pa vendar misliš, da vse otroke pomoriš. To vendar ni prav!“ — „Si pozabil svojo obljubo?“ odgovori ona. „Da je vse prav, kar sem storila, pa vedi, da bi ne bilo iz teh dveh otrok nikoli kaj prida. Dekle bi bila gerda nesramnica in deček bi bil umerl na vislicah. Zato se mi je pametno zdelo, oba koj podaviti. Obljubo si prelomil, torej se vidila ne bova nikdar več!“

4.

Svoje dni je pasel pastir ovce v Jelovci blizo črnega jezera *) Sedel je verh roba, ki je bil blizo, in pod katerim so se ovce mirno pasle po trati. Deček si je v kratek

*) Res je tam jezerček, v katerem je voda vedno črna, kakor da bi bila tam pot v pekel, kakor mi je nekdo pravil. Pis.

čas pesmice pel, po svoje, kakor je vedil in znal, in s šibo, ki jo je deržal v roci, je delal čudne podobe v zrak. — Kar zašumi nekaj zadej za njim. Plašen se ozre in vidi moža iz germovja stopivšega, ki se mu je bližal. Mož je bil čudne postave, kakoršne še pastir ni nikoli vidil, kteremu se je zdelo, da je bil mož po stegnih vès luskinjast. Deček je ostermel, ko ga ptujec popraša, kje da je černo jezero. — Ptujec to vidši pravi: Nikar se me ne boj, nič hudega ti ne bom storil; le pokaži mi tje! Tam stanuje namreč povodni mož, kateri je nekega dne k meni v uno jezero na Prapotno *) prišel in ker mene ravno ni bilo doma, mi je ženo zapeljal. Zato sem prišel gori in se hočem nad njim maševati. — Pastir ustane in skuša terdno stopati, akoravno so se mu od strahú hlačice tresle, in pelje moža skoz germovje k črnemu jezeru. Mož mu reče: „Tù grem zdaj pod vodo, da se bom bojeval s tèm tù notri. Počakaj in glej v vodo. Ako pridejo bele pene verh vode, je to znamenje, da sem jez premagal, in le počakaj, bogato te bom obdaril; pridejo pa rudeče, je pa znamenje, da me je uni užugal. In ko bi se to zgodilo, pa beži, da se ti kaj hujšega ne primeri.“ — Ko je mož to rekel, se je spustil na glavo v vodo, in pastir je čakal strahotno, kaj se bo zgodilo. —

Dolgo je čakal. Kar na enkrat prišumé kervave pene verh vode, in deček je tekel, kar je mogel k svoji čedi in jo hitro gnal domú, in še zmiraj trepetaje je domá pri večerji pripovedoval, kaj je doživel za Ratitovcom pri črnem jezeru. Tušek.

Drobtinice

iz Jakob Sajovec-ovega rokopisa istriško-vlaškega slovnika.

Možka in ženska obleka.

ist. vlaško. slov.

ist. vlaško.-slov.

Batúnu, gumba (knof).	Postolelé, šolni (čevlji).
Berhánu, kikla.	Roba, obleka.
Bičvilé, nogovice.	Rošniku, žensko ovijalo po glavi.
Bragešilé, hlače.	
Facólu de nas, nosna ruta.	Sablja, sablja.
Facólu dupa gut, vratna ruta.	Sukna, sukno.
Keméša, srajca.	Škornjelé, škornje.
Krilášu, klobuk.	Špirúnu, šporne.
Kurétu, lajbeč.	Tabáru, plajš.
Lumbria, dežnik.	Urekína, ušnica.
Mereká, rokav.	Urelé, ura.
Merlicé, krajci (Spitzen).	Vitica, perstan.
Penza, platno.	Žepu, žep.

(Dalje sledí.)

Novičar iz raznih krajev.

Dunajski časnik „Oest. Zeit.“ pravi, da po posebnem cesarskem ukazu, se ima vožnja po železnici iz Ljubljane v Terst vpervič poskusiti 15. dan tega mesca, navadna vsakdanja vožnja pa začeti 25. julija (malega serpana), pri kateri priložnosti se bojo tudi Cesar v Terst peljali. — Ko so Cesar unidan dovoljenje za napravo železnice od Zidanega mosta v Sisek podpisali, so ukazali svojemu svetovavstvu in ministerstvu, naj bi resno prevdarilo: ali bi, gledé na sedanje dnarne stiske, ne bilo prav, da bi se za nekoliko časa ne dovoljevale več take započetja, ktere z izdanimi akcijami nabirajo dнар za svoje naprave in ga tako preveč odtegujejo drugim potrebam. — Večkrat omenjena barka „Novara“, ktera bo v

*) Mogoče, da je bilo res njega dni jezero na Prapotni, in da je bila cela Selska dolina nekđaj pod vodo, preden je Sora si zdolbila pot skoz soteškino skalovje. Pa tudi pripovedujejo, da je bila nekđaj cela Poljanska dolina pod vodo, in da so pri Polenškovich hrastih pod Javorjem takrat čolne privezovali. Pis.

kupčijskih in znanstvenih opravih jadrara okoli sveta, je v četer tek odrinila iz Tersta; oskerbljena je s 30 kanonami in 351 vojaki; poveljnik je kapitan Bernard žl. Wüllerstorff-Urbair; spremlja jo 5 učenih mož, en malar in en vertnar. Pred odhodom se je na ti barki nesreča pripetila, da je nek mlad mornar z jambora padel naravnost na bajonét spodej stoječega vojaka; nataknil se je tako na bajonét, da je v malo minutah umerl. Čeravno so mornarji zlo obžalovali to nesrečo, jim je vendar znamenje srečnega potovanja, ker po stari mornarski vraži bojo sedaj vsi drugi srečni, ker je enega izmed njih nesreča požerla! Vidi se iz tega, da vraža in babjoverstvo sega tudi čez morje. — Žalostna novica se je te dni iz Laškega na Dunaj telegrafirala, da se je ondi svilnih červičev spet huda bolezen lotila. — Romarji v Jeruzalem so véliki pondelj s srečni in zdravi v Jeruzalem prišli; velikonočni pondelj pa se odtod spet dalje na pot podali. — Lanskega leta je na gimnazijah našega cesarstva učilo 1511 svetnih, 1572 pa duhovnih učnikov; vodjev je bilo 90 svetnih, 180 pa duhovnih; med duhovnimi učniki je bilo 700 svetnih duhovnov, vsi ostali so bili menihi, in sicer 202 pijaristov, 181 benediktinov, 86 premonstratenzov, 83 frančiškanov, 54 cistercienzov, 31 jezuitov, 26 minoritov, 28 augustinov, 8 kapucinov. — Iz Pariza se piše, da v 8 dnéh bi utegnila švajcarsko-pruska pravda končana biti. — Francozka vlada z nevoljo zvéda, da moldavo-vlaške oblasti zlo nasprotovajo zedinjenju teh dežel; celó nič se tedaj še ne vé, kaj bode obveljalo. — Sliši se, da angleška vlada se hoče celó do več nemških vlad obrniti, naj bi ji dovolile, v njih deželah prostovoljcev za vojsko zoper Kitajce nabirati. Vlada severne Amerike v ti vojski ne bo na nobeno stran pomagala. — Iz Napolitanskega se spet sliši od takih stisk, da avstrijski, rusovski in pruski poročniki nek hočejo to deželo zapustiti, da bi ne utegnil kdo misliti, da jim je to početje ondašnje vlade po volji. — Vsi francozki časniki govore sedaj le od rusovskega velikéga kneza Konstantina; 6. dan t. m. bo v Parizu, njemu na čast, velika skupšina vojakov in sicer 50.000 mož mnogo-verstnih kerdel. — Po tridnevnem tihem bivanji na Dunaji je črnogorski knez Danilo s svojo ženo in svojim spremstvom 30. aprila Dunaj zapustil in se po železnici čez Terst domú podal; nikjer drugod ni bil kakor pri ministru vnanjih oprav. — V Terstu se iz poslednje vojske v Krimu na prodaj ponuja 15000 centov razbitih železnih kanon, bomb in kugel. Ta sedaj razbita šara koliko milijonov dnarja je koštala — in koliko kervi je bilo po nji prelite!

Zdravice národne istriške.

Sam.

Ja sam popil ovu kupicu,
I napil jesam na zdravicu
Mojemu dragemu pajdašu.

Skup.

Neka živu dragi ljudi,
Kako bližni tako i drugi,
Roditelji, prijatelji¹⁾
I susedi naši!

Istrijani stari naši
Bog ih poživi,
Koji jesu serca naša
Razveselili
Prijatelju pij do kaplje
Tvoju kupicu²⁾
Evo vidite I: pijanca,
Ki pije iz lonca³⁾
Brez svakoga konca!

¹⁾ Se ponavlja, dokler on ne spiše; ²⁾ dokler pije; ³⁾ majolike.

Pogovori vredništva. Gosp. Jv. T. n. D.: Prosim, da me obiščete na D. — Gosp. D. T. v M.: Nymphaea alba in lutea se sploh pravi pljučnik beli in žolti.